

Motion till riksdagen 2021/22:2379

av **Linda Lindberg m.fl. (SD)**

Bosättningsbaserade förmåner och medborgarskap

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartlägga och analysera socialförsäkringens kostnadsutveckling baserat på medborgarskap och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som uppdras att lämna förslag som begränsar omfattningen av bosättningsbaserade förmåner i socialförsäkringen till att endast gälla svenska medborgare och medborgare i EU/EES-land samt analysera konsekvenserna av dessa och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

För Sverigedemokraterna är kopplingen mellan medborgarskap och nationell identitet en viktig grundbult i samhällsbygget. Den som är medborgare i Sverige ska också vara en del av Sverige och se Sverige som sitt hemland. En ansökan om att få upptagas till medborgare är en ansökan om att denna samhörighet formellt ska bekräftas. Att upptagas till medborgare ska ses som ett bevis för att Sverige är den sökandes nya, permanenta hemland. Detta menar vi bidrar till ett sammanhållet folk med god samhällsgemenskap, där klyftor mellan infödda och invandrade svenskar minimeras. Att höja kraven för medborgarskapet gör visserligen att färre kan bli medborgare. Genom höjda krav för medborgarskap blir dock belöningen och känslan desto större när den nya medborgaren väl får medborgarskapet i sin hand. Medborgarskapet är förenat med vissa rättigheter som icke-medborgare saknar, exempelvis rösträtt i riksdagsval och val till Europaparlamentet, men det bör även förenas med fler förmåner för att stärka dess värde.

De senaste årtiondenas invandring till Sverige har skapat en hög segregation där en alltför stor del av dem som kommer hit inte anpassar sig till landet eller deltar på den svenska arbetsmarknaden, vilket i sin tur minskar skatteintäkterna. En del av detta kan

förklaras med skillnader i utbildning, yrkeskompetens och språkkunskaper, en annan del kan förklaras av kulturskillnader och en förmånlig socialförsäkring som leder till att invandrare, och främst invandrarkvinnor, i viss utsträckning försörjer sig på bidrag.

Behovet av begränsade bidrag för tredjelandsmedborgare

Socialförsäkringens kostnadsutveckling för tredjelandsmedborgare (personer som saknar svenskt medborgarskap eller medborgarskap i EU/EES-land) har kraftigt ökat det senaste årtiondet samtidigt som den demografiska försörjningskvoten, hur många personer en person i arbetsför ålder behöver försörja utöver sig själv, likväl har ökat. Att utländska medborgare får ta del av de arbetsbaserade förmåner som man är med och finansierar kan inte ifrågasättas, det är en förutsättning för att Sverige ska kunna locka högkompetent arbetskraft. Det går däremot att ifrågasätta om Sverige ska erbjuda frikostiga förmåner till personer som i liten eller i ingen utsträckning alls har arbetat. Särskilt med avseende på att Sverige under de senaste åren har haft en hög invandring av grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden.

De bosättningsbaserade förmånerna, bidrag som betalas ut enbart för att en person bor i Sverige, har i många fall en negativ sysselsättningseffekt för nyanlända och skapar incitament att söka sig till Sverige. För de förmåner som Pensionsmyndigheten administrerar – bostadstillägg för pensionärer, efterlevandestöd till barn, garantipension och äldreförsörjningsstöd – har kostnadsutvecklingen varit markant det senaste årtiondet.

EU/EES-medborgare bör inte omfattas av begränsningarna

EU:s likabehandlingsprincip innebär att personer och företag från en medlemsstat inte får diskrimineras i en annan. Principen appliceras bland annat på arbetsvillkor, på sociala förmåner samt på skatteförmåner och innebär exempelvis att arbetstagare från andra EU-länder har samma rätt som det egna landets medborgare till barnbidrag och garanterade minimiinkomster. Rättsläget för på vilka grunder ett medlemsland får neka bidrag till medborgare i andra medlemsländer är oklart. Här kan bland annat konstateras att EU-domstolen har slagit fast att utlänningar som rest in i landet i syfte att erhålla socialt bistånd eller vars uppehållsrätt endast följer av att de söker arbete inte har rätt till socialt bistånd. Detsamma gäller för deras familjemedlemmar.

Enligt EU:s samordningsdirektiv av de sociala trygghetssystemen (883/2004) framgår dock att bosättningslandet är, efter arbetslandet, ansvarigt för att betala ut sociala förmåner där exempelvis barnbidrag och föräldrapenning ingår. I det första skedet bör därför en begränsning av välfärdsförmåner rikta sig mot personer som är medborgare i ett land utanför EU/EES som saknar avtal med EU om s.k. likabehandling och där bilaterala socialförsäkringskonventioner saknas.

Alla bosättningsbaserade förmåner behöver inte omfattas av begränsningarna

Förändringarna bör, som beskrivits ovan, begränsas till att endast beröra de bosättningsbaserade förmånerna i socialförsäkringen. Inom dessa finns det även förmåner som inte bör vara föremål för begränsningar, antingen för att det leder till högre kostnader inom andra områden än besparingen inom socialförsäkringen eller som av andra skäl inte kan

försvaras – exempelvis omvårdnadsbidraget som ges till föräldrar till barn med funktionsnedsättning och som baseras på den omvårdnad och tillsyn som barnet behöver.

Arbetet med författningsförslag bör påbörjas

Sverigedemokraterna har i rapporten *Gör din plikt – kräv din rätt* bland annat beräknat statens kostnader för ett antal delar inom de bosättningsbaserade förmånerna utefter medborgarskap. Rapporten föreslår hur stöd och krav avseende personer som tar emot bosättningsbaserade förmåner inom socialförsäkringen kan utvecklas.

Konsekvenser av de föreslagna förändringarna

Ökat antal utfärdade svenska medborgarskap

Det finns utländska medborgare i Sverige som väljer att inte ansöka om svenskt medborgarskap även om de uppfyller villkoren för att tilldelas ett svenskt medborgarskap. Hur stor denna grupp är eller i vilken utsträckning de omfattas av de föreslagna förändringarna har inte analyserats. Det går därför att anta att kostnadsbesparingen inte kan genomföras fullt ut till följd av att delar av denna grupp ansöker om medborgarskap när förändringarna genomförs.

Ökad kostnad för kommunsektorn

För personer som saknar en förmåga att försörja sig på egen hand finns det möjlighet att ansöka om kommunalt försörjningsstöd. Försörjningsstödet är inkomstprövat och syftar till att vara ett komplement till den egna inkomsten och andra ekonomiska förmåner för att personen ska uppnå en skälig levnadsnivå. Nivån för försörjningsstödet påverkas av en riksnorm som gäller för samtliga kommuner, en nivå som justeras varje år. Vid beräkning av storleken på stödet för den enskilde individen räknar kommunen ihop hushållets alla inkomster, där försörjningsstödet därefter utgör skillnaden mellan den hopräknade inkomsten och riksnormen.

Utgångspunkten bör vara att kommunerna inte ska få bära den ökade kostnaden, och därmed finns det ett behov av att öka det statliga stödet till kommunerna i motsvarande omfattning som kostnadsökningen för det kommunala försörjningsstödet.

Minskad invandring

Bidragsnivåerna har en effekt på invandringen. Sverige har, jämfört med stora delar av övriga världen, höga nivåer av ekonomiskt stöd som nyanlända kan söka. Detta kan delvis förklara Sveriges höga migrationsnivåer av personer som står långt ifrån svensk arbetsmarknad, även om det finns fler faktorer som påverkar. Det exakta sambandet mellan bidragsnivåer och migrationsnivåer är svårt att utröna. En bred tillgång till sociala förmåner för nyanlända talar exempelvis för en mer positiv attityd till invandring vilket också kan vara en faktor.

I studien *The Welfare Magnet Hypothesis: Evidence from an Immigrant Welfare Scheme in Denmark* studeras välfärdsförmånernas påverkan på migration genom invandringsreformer i Danmark. Den första reformen, från 2002, minskade bidragsförmånerna för invandrare utanför EU/Efta med cirka 50 procent. Reformen drogs senare tillbaka 2012 och återinfördes i stora drag 2015. Studien visar att begränsningen av välfärdsförmånerna minskade nettoflödet av invandrare med cirka 5 000 personer per år och att reverseringen av förslaget återställde effekten. Resultatet kan även beskrivas genom så kallad elasticitet, hur stor effekt biståndsminskningen har på invandringen, som i studien uppskattas till 1,3 – varje procents reduktion av bidrag reducerade invandringen med 1,3 procent för den berörda gruppen.

Begränsningen av tillgången till bosättningsbaserade förmåner skulle sannolikt leda till minskade nivåer av invandring från de områden som berörs. Storleken är dock svår att uppskatta utan att först veta hur begränsningarna påverkar det ekonomiska biståndet. Givet att begränsningen motsvarar samma nivåer som den danska reformen, och elasticiteten är densamma, skulle det innebära en minskning av invandring i storleksklassen 5 000–10 000 personer, baserat på invandringsnivåerna år 2020.

Sysselsättningseffekter

Minskade nivåer på bidrag har en positiv sysselsättningseffekt; ju större skillnaden är mellan att leva på bidrag och att arbeta, desto mer benägna är människor att arbeta. Det finns ett flertal studier som har undersökt hur stor sysselsättningseffekten blir av minskade bidrag. Även med ett konservativt antagande om deltagandelasticiteten skulle en begränsning av bosättningsbaserade förmåner för tredjelandsmedborgare leda till höga positiva sysselsättningseffekter.

I sammanhanget bör det dock noteras att gruppen som skulle omfattas av begränsningarna i många fall står långt ifrån den svenska arbetsmarknaden, varpå effekten, framförallt på kort sikt, är begränsad. Givet detta är det svårt att i detta skede uppskatta hur de föreslagna reformerna kommer påverka antalet sysselsatta.

Linda Lindberg (SD)

Julia Kronlid (SD)

Jennie Åfeldt (SD)

Jonas Andersson i Skellefteå (SD)